

SOBRE LA GESTIÓ ECONÒMICA MUNICIPAL: TÒPICS A REBATRE

JOAQUIM SOLÉ VILANOVA

Des de l'inici de la democràcia municipal el 1979, s'han anat teixint una sèrie de tòpics —expressions trivials emprades sistemàticament en el mateix sentit—, que caldria rebatre, per tal d'encarar d'una forma més realista i adequada la gestió econòmica municipal. Repassem-ne alguns.

Estem lluny d'un sector públic del 50-25-25. Una despesa pública descentralitzada en aquestes proporcions per als nivells central, autonòmic i local només seria possible per al nivell local si els municipis catalans i espanyols tinguessin una dimensió deu vegades més gran. Aquesta descentralització local del 25% comportaria la provisió municipal de l'ensenyament primari, cosa desaconsellable allà on un 85% de municipis són menors de 5.000 habitants.

El principi de subsidiarietat en la prestació de serveis. Aquest és un principi europeu que no es pot portar a l'extrem. La representativitat política i la presa de decisions haurien d'estar tan a prop com fos possible dels ciutadans, però la prestació del servei potser hagi d'estar a un nivell més llunyà (mancomunitats, comarques, regions, etc.) per poder garantir uns costos raonables —assumibles en impostos— i un nivell similar a tots els ciutadans.

La fusió de municipis petits seria la solució. En estats democràtics llatins les fusions són políticament inviables, encara que els serveis es prestarien de forma més eficaç, eficient i equitativa en municipis deu vegades més grans. Així, doncs, cal

dissenyar models supramunicipals moderns amb serveis i impostos municipals traspassats i amb òrgans de govern supramunicipals elegits directament pels ciutadans.

El model de finançament municipal és obsolet. El model d'ingressos municipals necessita millores puntuals, com tot, i més quan l'actual model té més de 25 anys i l'entorn fiscal i financer canvia constantment. Però el model és molt raonable, ja que té una proporció elevada d'ingressos propis, un poder tributari rellevant, un impost principal com l'IBI, unes taxes i preus que fan el seu servei, unes subvencions incondicionades que els ajuntaments poden gastar lliurement i un dret municipal a demanar préstecs que molts països no tenen.

L'IBI és un impost del segle XIX. L'IBI és el diamant en brut de les finances municipals. Un impost modest, estable, no evadible, identificable, a prova de globalitzacions i de crisis econòmiques —com s'ha demostrat els darrers anys— i acceptat per la ciutadania. Aquella «contribució urbana» que tothom entén que ha de pagar. És cert que l'IBI té en compte la capacitat dels contribuents d'una forma imperfecta, si es compara amb la renda personal. Però un impost o recàrrec municipal sobre la renda seria inviable tècnicament.

Els serveis públics han de ser gratuïts perquè hi ha persones o famílies que no els poden pagar. Servei públic no és sinònim de gratuït. A part que tot té un cost, alguns serveis es presten públicament per garantir-ne la oferta, no perquè

hagin de ser gratuïts. D'altra banda, si un servei és raonable que sigui cobrat parcialment als usuaris dels serveis —si no, o no es presta o s'ha de cobrar mitjançant impostos—, com és el cas de l'escola de música, la piscina municipal o una assistència domiciliària, es poden establir bonificacions per als grups socials o les famílies amb menys recursos. La solució, per als qui no poden pagar, no ha de ser no cobrar el servei a ningú.

Cal evitar criteris economicistes. No tot s'ha de valorar en termes de diners o eficiència, però totes les despeses d'una institució han de ser econòmicament sostenibles. Quan una mare o un pare o de família reuneix els seus membres i els diu «*si no reduïm despeses o augmentem ingressos, no arribem a final de mes*» o reconeix que «*els pares ara no guanyem el que guanyàvem, no podem estirar més el braç que la màniga*», i proposa una reestructuració de despeses, ¿diríem que aquesta mare o pare té un comportament economicista? Les finances municipals són per finançar serveis a les persones, com les finances d'una família.

JOAQUIM SOLÉ VILANOVA (Igalada, 1952) és catedràtic en finances públiques de la Universitat de Barcelona des de 1995. Especialitzat en finances autonòmiques i municipals, va escriure el seu primer article sobre el finançament dels ajuntaments a la revista *Vida...* el 16 i 30 de març de 1972. Des de 1987, és director d'un màster en Hisenda autonòmica i local. És autor del llibre *Visió econòmica de l'Anoia* (1984). Membre fundador de la *Revista d'Igalada*.